

Извештај од набљудувањето на квалитетот на дебатата во Собранието

декември 2015 – април 2016

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

IDSCS | Институт за демократија
Социетас цивилис - Скопје

Извештај од набљудувањето на квалитетот на дебатата во Собранието (декември 2015 – април 2016)

Институтот за демократија „Социетас Цивилис“ – Скопје (ИДСЦС) од јуни 2014 го следи квалитетот на дебатата во Собранието и медиумското известување за работата на парламентот. Набљудувањето во првиот циклус се одвиваше во текот на 10 месеци, односно од јуни 2014 до мај 2015 година¹. Од септември 2015 набљудувањето и оценувањето на квалитетот на парламентарната дебата и на медиумското известување продолжува поддржано од Швајцарската агенција за развој и соработка и ќе трае до декември 2017 година.

Мониторингот во овој период се фокусира на дискусиите кои се однесуваат на точки од собранискиот дневен ред кои спаѓаат во областите на владеење на право, човековите права и демократија. Во оваа насока, се набљудуваат оние собраниски работни тела и пленарни седници во чиј делокруг влегуваат споменатите области. Дополнително, во рамки на проектот се опфатени и медиумите, односно се следи како тие известуваат за работата на Собранието.

Во текот мониторингот наодите за квалитетот на дебатата во Собранието и за медиумското известување се објавуваат во вид на квартални извештаи. Пред вас е извештајот за квалитетот на дебатата во Собранието кој се однесува на периодот од 1 декември 2015 до 6 април 2016 година.

Резиме

Во набљудуваниот период 1 декември 2015 – 6 април 2016 благо се намали интензитетот на дискусиите околу точките од дневниот ред кои се однесуваат на теми од владеење на право, демократија, човекови права, транспарантност и отчетност.

Анализирани се вкупно 1542 дискусии на пратеници изнесени по 51 точки од дневниот ред на собраниските седници и на работните тела. Во претходниот набљудуван период септември – ноември 2015 беа анализирани вкупно 1660 дискусии.

На набљудуваните седници пратениците **најинтензивно дискутираа** на следните четири теми: **„Извештајот на Европската комисија за Република Македонија за 2015“ со 282 дискусии**, **„Информација за енормното загадувањето на амбиентот воздух“ - 254**, **„Интерпелација за работата на министерот за здравство Никола Тодоров“ – 146** и **„Предлог на одлука за избор на претседател, заменици и членови на Анкетна комисија за скандалот со фабриката за фалсификување на лични карти, пасоши, афери и друго“ со 119 дискусии**. За разлика од овие теми пратениците не беа особено заинтересирани да дискутираат за назначувањето на новите министри во Владата од партијата ДУИ. На оваа тема се забележани само 17 дискусии. Помал интерес имаа и околу **„Предлог на одлука за избор на претседател, потпретседатели и членови на Државна изборна комисија“**. На оваа тема се забележани 45 дискусии.

---

¹ Првиот циклус на набљудување на квалитетот на дебатата и на медиумското известување се одвиваше во рамки на проектот „Собранието под лупа. Засилување на политичката дебата и делиберативниот дискурс“ финансиран од Европскиот инструментот за демократија и човекови права – ЕИДХР и кофинансиран од ИДСЦС и ИЕКОБ. Целосниот извештај за квалитетот на дебатата во првиот набљудуван циклус кој го опфати периодот од јуни 2014 до мај 2015 е достапен на следниот линк: <http://idscs.org.mk/images/parliament-watchdog/rovovska-debata-mk.pdf>

Најголемиот дел од дискусиите – 77% отпаѓаат на реплики и контрареплики, а 20% на говори што укажува на интензивна интеракција меѓу пратениците од различните политички блокови.

Според степенот на аргументираност најчести се дискусиите со по еден аргумент – 29% и тие во кои пратениците не дадоа никакво образложение околу темите на дискусија - 29%. Потоа следат дискусији со слабо образложение – 27% во кои постои некакво образложение, но не е забележан целосен аргумент.

Поголем дел од дискусиите на набљудуваните седници се изнесени од страна на опозициски пратеници - 55%, а помал од страна на пратеници од владејачкото мнозинство – 45%.

Исто како и во претходниот циклус на набљудување и во периодот декември 2015 – април 2016 пратениците останаа затворени за туѓите аргументи и можноста за менување на својата позиција. Не е забележан случај на пратеник кој укажува дека ќе ја промени својата позиција поради аргументи изнесени од пратеници од друга политичка опција.

Во овој набљудуван период пратениците генерално беа насочени кон дискусија со своите политички противници во Собранието и скоро не се осврнуваа кон своите сопартијци. Притоа, кон аргументите и личноста на своите противници пратениците, во поголем дел, немаа вредносни оценки, а во помал дел искажуваа почитување.

Пратениците кога одговараат на аргументи кои им ги упатиле други говорници почесто делумно или целосно ги извртуваат или игнорираат отколку што директно одговараат на нив. Во овој период е забележано дека пратениците само во 16% од случаите директно одговориле на аргументи упатени до нив од други пратеници.

Опозициските пратеници почесто директно одговарале на упатените аргументи 60%, а на пратениците од мнозинството отпаѓаат поголем дел од случаите кога говорниците целосно ги игнорираа аргументите – 59% или кога ги извртуваа аргументите упатени до нив – 67%. На опозиционерите отпаѓаат нешто поголем дел од случаите во кои пратениците на упатените аргументи одговараат делумно, а делумно ги извртуваат или игнорираат – 53%.

Во односот кон аргументите на своите противници во Собранието пратениците во најголем дел од случаите – 80% не искажаа никаква вредносна оценка.

Кон личноста на пратениците од спротивставените политички опции пратениците во 44 случаи искажаа целосно непочитување што значи дека упатувале напади и навреди кон личноста на други пратеници или кон нивната партија. Овие случаи подеднакво отпаѓаат на пратеници и од мнозинството и од опозицијата.

Политички контекст

Согласно Уставот, Собранието ја има законодавната власт и во моментот е составено од 123 пратеници. Пратениците се избираат на непосредни избори, по пат на пропорционални изборни листи за мандат од четири години. На последните парламентарни избори, одржани во април 2014 година, партијата Внатрешна македонска револуционерна организација – Демократска партија за македонско национално единство (ВМРО-ДПМНЕ) освои 61 пратеник, а нивниот коалиционен партнер со кој ја формираат Владата, Демократската унија за интеграција (ДУИ), освои 19 пратеници. По еден пратеник во Собранието освоија партиите на Граѓанска опција за Македонија (ГРОМ) и Национална демократска преродба (НДП). На 8 мај 2015 партијата Демократска обнова за Македонија (ДОМ) која има еден пратеник во Собранието (Лилјана Поповска) одлучи да ја напушти владејачката коалиција. Во периодот од јуни 2014 до крајот на

август 2015 пратениците од најголемата опозициска коалиција предводена од Социјалдемократскиот сојуз за Македонија (СДСМ), која на изборите освои 34 мандати, ја бојкотираше работата на Собранието. Тројца пратеници од оваа коалиција одлучија да не ја почитуваат одлуката за бојкот и учествуваа опозициски во работата на Собранието. Од 1 септември 2015 пратениците од коалицијата на СДСМ се вратија во парламентот и учествуваат во неговата работа.

Најголемите партии од власта и опозицијата по бурниот политички период настанат по предвремените парламентарни избори во април 2014, во кој се објавија низа скандали поврзани со незаконско прислушкување и се случија протести, на 2 јуни и 15 јули 2015 година со посредство на ЕУ Комесарот за соседска политика и преговори за проширување Јоханес Хан постигнаа договор² за надминување на кризата (т.н. „Договор од Пржино“). Договорот содржи серија на мерки со конкретни рокови кои треба да помогнат да се надмине политичката криза која се разви по објавувањето на прислушуваниите разговори. Мерките се однесуваат на враќање на опозицијата во Собранието, организирање на нови парламентарни избори, оставка на актуелната влада пред изборите, формирање на влада во која на клучни ресори ќе бидат именувани министри од опозицијата, реформи во изборното законодавство, формирање на специјално јавно обвинителство со мандат да ги истражи наводите од објавените снимки.

Во меѓувреме, експертски тим ангажиран од Европската комисија предводен од Рајнхарт Прибе, поранешен директор на Директоратот за Западен Балкан во Европската комисија подготвија детален извештај за проблемите во повеќе области. Извештајот се осврнува на правосудниот систем, контролата на работата на службите за безбедност, проблеми при организирање избори, сосостојбата со медиумите и насоки за реформи во сите овие полиња за да се подобри состојбата. Извештајот е доставен до Собранието и служи како патоказ за спроведување на реформи во наведените области.

Од 1 септември 2015 година опозициската коалиција предводена од СДСМ се врати во Собранието и до неговото распуштање работеше во полн состав. Во набљудуваниот период декември 2015 – април 2016 владеачкото мнозинство во Собранието брои 81 пратеник, а опозицијата 42 пратеници.

Во октомври 2015, согласно Договорот, опозицијата доби министерски места во владата на Груевски во министерствата за внатрешни работи и за труд и социјална политика. Опозициски заменици министри се поставени во Министерствата за финансии и земјоделство со цел да ја контролираат работата на клучните државни институции во периодот до спроведувањето на изборите. Од 14 јануари 2016 година на чело на Владата е т.н. „технички“ премиер Емил Димитриев, на местото на лидерот на ВМРО-ДПМНЕ, Никола Груевски.

Партиите со низа одолговлекувања во преговорите кои се одвиваат меѓу нивните работни групи во Клубот на пратениците со медијација на посредникот Питер Ванхоуте ангажиран од страна на ЕУ и САД, ги пробија претходно договорените рокови за спроведување на реформите. Преговорите за областите правосудство и медиуми запреа без да се постигне договор. Поради низа несогласувања во политичкиот процес, на 6 април 2016 министрите и дополнителните заменици министри на СДСМ поднесоа оставки од своите функции во Владата кои формално не

---

² Договорот во јавноста го доби името „Договорот од Пржино“ според населбата во Скопје во која е сместена резиденцијата на ЕУ во која се одвиваа политичките преговори меѓу лидерите на четирите најголемите партии во Македонија, ВМРО-ДПМНЕ, СДСМ, ДУИ и ДПА.

беа разгледани и прифатени од Собранието. На 8 април, Владата на Емил Димитриев без присуство на функционерите од СДСМ, ги суспендираше нивните дотогашни одлуки.

На 24 февруари 2016 година Собранието изгласа одложување на изборите за 5 јуни поради неисполнетост на дел од условите предвидени со „Договорот од Пржино“. На 6 април владејачкото мнозинство во Собранието изгласа распуштање со што почна да тече рокот за организирање на избори кои треба да се одржат на 5 јуни. Опозициската коалиција предводена од СДСМ, со образложение дека сè уште не се исполнети условите за организирање на слободни фер и демократски избори, најавија дека нема да учествува на изборите. Политичката криза дополнително се продлабочи по објавувањето на аболицијата од страна на претседателот на државата Ѓорѓе Иванов на 12 април 2016. Иванов во обраќање до нацијата со образложение дека сака да ја смири кризата објави дека потпишал одлуки за аболицирање на 56 лица меѓу кои и лидерите на најголемите партии Никола Груевски на ВМРО-ДПМНЕ и Зоран Заев на СДСМ. Аболицијата на Иванов предизвика масовни протести на граѓани и на опозицијата во Скопје и во повеќе градови низ државата во кои се бара негова оставка и повлекување на одлуката со цел сите случаи кои ги покренува СЈО да можат да бидат адекватно правно процесирани.

Целокупниот период на набљудување покриен со овој квартален извештај (декември 2015 – април 2016) помина во знакот на силна политичка поларизираност меѓу двете најголеми партии ВМРО-ДПМНЕ и СДСМ, како последица од неуспешниот исход од преговорите за излез од политичката криза.

Наоди од набљудување

Тип на дискусии

Во Собранието во периодот од 1 декември 2015 до 6 април 2016 се намали интензитетот на дискусиите кои се однесуваат на темите владеење на право, демократија, човекови права, транспарентно и отчетно владеење. Во овој период се анализирани вкупно 1542 дискусии на пратеници на точки од дневниот ред на Собранието кои влегуваат во наведените области. За споредба, во претходниот набљудуван период, од септември до ноември 2015, беа анализирани вкупно 1660 дискусии во истите области. Дискусиите во периодот декември 2015 – април 2016 се изнесени во рамки на 52 точки од дневниот ред на пленарните седници и на седниците на работните тела³.

Според политичката припадност на говорниците, 55% од дискусиите им припаѓаат на пратеници од опозицијата, а 45% на пратеници кои се дел од владејачкото мнозинство.

---

³ Комисија за финансирање и буџет, Комисијата за политички систем и односи меѓу заедниците, Анкетна комисија за заштита на слободите и правата на граѓанинот, Анкетна комисија за скандалот со прислушувањето, Комисија за надзор над спроведувањето на посебната истражна мерка следење на комуникациите од страна на Министерството за внатрешни работи, Управата за финансиска полиција, Царинската управа и Министерството за одбрана и Комисија за надзор над работата на Управата за безбедност и контраразузнавање и на Агенцијата за разузнавање.

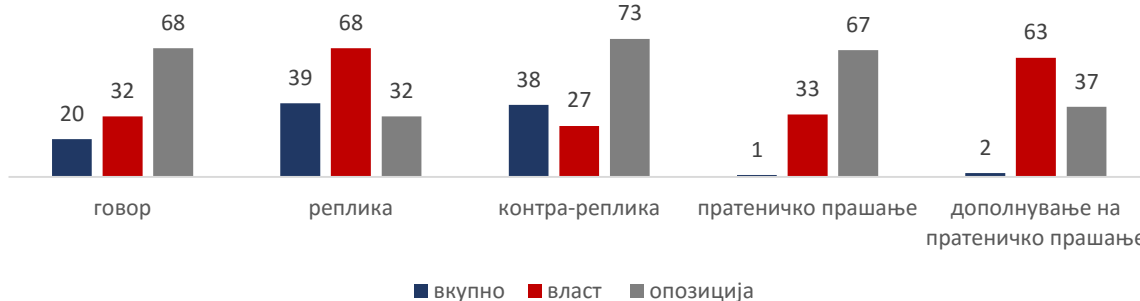
Политичка припадност на говорници %

Според типот, најголем дел од дискусиите отпаѓаат на реплики (39%) и контра-реплики (38%), односно дури 77% од анализираниите дискусии припаѓале на еден од овие два типа.⁴ Само 20% од сите дискусии отпаѓаат на говори. Овој сооднос според типот на дискусиите е сличен како и соодносот во првиот квартал на набљудување (септември-ноември 2015) кога на говори отпаднаа 19% од дискусиите, а на реплики и контареплики заедно 75% од дискусиите.

За споредба, во првиот циклус од набљудувањето на квалитетот на дебатата во Собранието спроведен од јуни 2014 до мај 2015 кога опозицијата беше отсутна од Собранието на сите теми од собранискиот дневен ред беа анализирани вкупно 2271 дискусија од кои 72% беа говори, 14% реплики и 14% контра-реплики.

Тип на дискусии % (декември 2015 - април 2016)

Ако се анализира според политичката припадност на говорниците, во периодот декември 2015 – април 2016 поголем дел од говорите отпаѓаат на опозициски пратеници – 68%. Реплики почесто имаа пратеници од власта – 68% , а поголем дел од контра-репликите се изнесени од опозиционери – 73%.

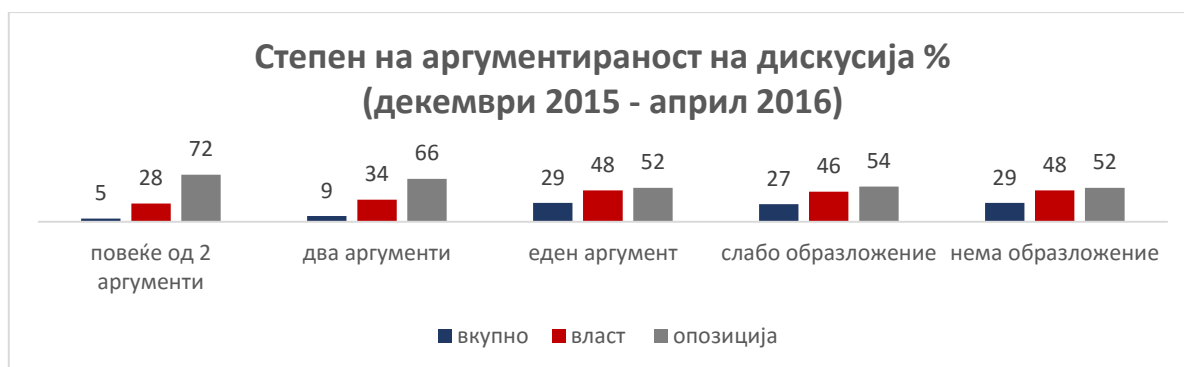
Степен на аргументација

Пратениците во собраниските дискусии во периодот од декември 2015 до април 2016 своите позиции и ставови ги застапуваа и изложуваа најчесто со по еден аргумент – во 29% од случаите. Во 27% од случаите не е забележан ниту еден целосен аргумент, односно образложението било слабо. Во 29% од дискусиите пратеници воопшто не дале никакво образложение околу темите

⁴ Според Деловникот на Собранието говорите на собраниските седници се ограничени на 10 минути. Репликите траат 3 минути, а контра-репликите 1 минута. Исклучок од ова правило се седниците на кои се расправа за Буџетот во Комисијата за финансии и буџет на кои членовите на работното тело во текот на општиот претрес можат да говорат повеќе пати во траење од вкупно 20 минути, а координатор на пратеничка група вкупно 30 минути.

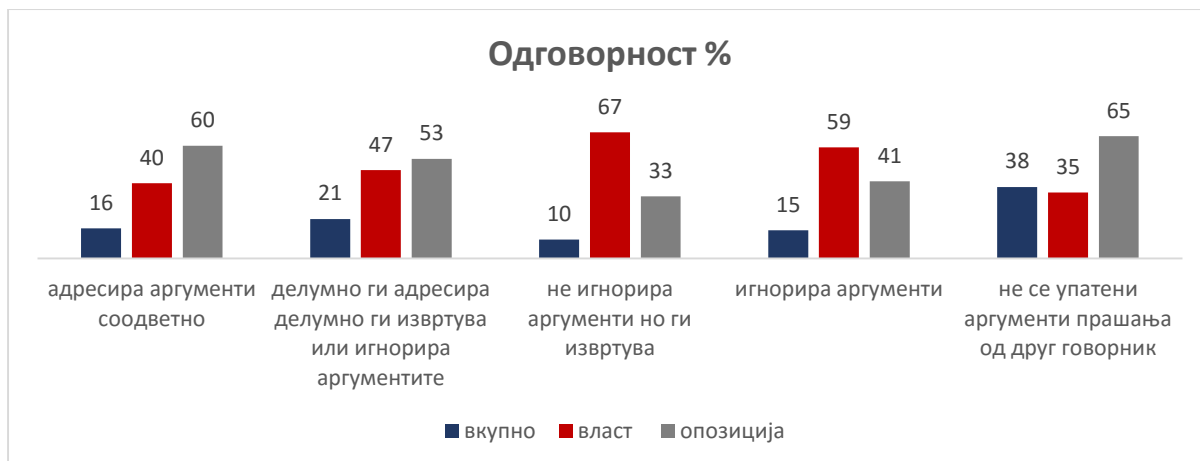
на дискусија. Во овој процент се вклучени и дискусији во кои пратениците само прашуваат, бараат или даваат кратко дообјаснување на претходни дискусији, но и случаи кога тие меѓусебно се напаѓаат околу други теми, надвор од онаа која е на дневен ред, за политики и случаи од минатото, или за актуелни прашања неповрзани со темата на дискусија. Дискусиите во кои пратениците даваат поопширно образложение и поткрепа на своите позиции со повеќе аргументи и во овој период, како и во претходниот, се малцинство. Имено говорниците во парламентот употребиле два аргументи во 9%, а повеќе од два само во 5% од дискусиите.

Овај сооднос е сличен на квалитетот на дискусиите во претходниот набљудуван период септември – ноември 2015. Тогаш два и повеќе аргументи беа лоцирани во 5% од дискусиите. Со два аргументи беа 9%, со еден 30% , а во 23% од дискусиите образложението беше слабо. Без никакво образложение беа 31% од набљудуваните дискусији.

Ако се анализира според политичката припадност на говорниците, во периодот декември 2015 - април 2016, произлегува дека доминантен дел од дискусиите во кои се идентификувани два и повеќе аргументи им припаѓаат на опозициски пратеници. На пратениците од опозицијата исто така отпаѓаат 66% од дискусиите во кои се идентификувани два аргументи, 52% од дискусиите се со по еден аргумент, но и 54% од тие се со слабо образложение и 52% од дискусиите се без образложение.

Во однос на тоа како пратениците одговараат на упатени прашања или аргументи до нив од страна на други говорници произлегува дека често не одговараат директно и на суштината на упатените аргументи. Во овој период во 16% од дискусиите пратениците одговорија соодветно на аргументи или прашања кои беа упатени до нив. Во 21% одговорија делумно директно, а делумно ги извртија или игнорираа упатените аргументи. Во 10% целосно ги извртија, а во 15% од случаите целосно ги игнорираа аргументите или прашањата упатени до нив од други говорници. Во 65% од случаите до говорниците воопшто не беа упатени аргументи или прашања од страна на други говорници.

Ако оваа категорија се анализира преку политичката припадност на говорниците произлегува дека во набљудуваните дискусии опозиционерите нешто почесто директно одговараа на аргументи упатени до нив од други говорници - 60% споредено со пратениците од мнозинството – 40%. На двете политички опции отпаѓа скоро идентичен процент на дискусии во кои пратениците само делумно одговорија соодветно на упатени аргументи, а делумно ги извртуваа или игнорираа тие аргументи - 53% од овие случаи на опозициски пратеници, а 47% на пратеници од владеачкото мнозинство. Поголем дел од дискусиите во кои пратениците целосно ги извртуваат аргументите им припаѓаат на говорници од мнозинството – 67%, а помал на опозиционерите – 33%. Исто така, на пратениците од мнозинството отпаѓаат поголем дел од дискусиите во кои целосно се игнорираат аргументите кои им ги упатил друг пратеник – 59% .

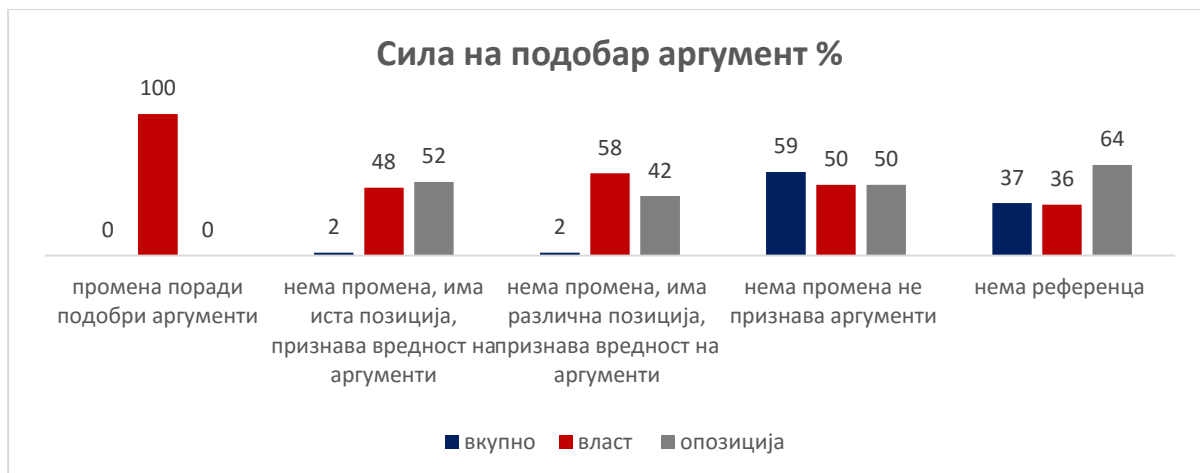
На набљудуваните седници, дискусиите на пратениците просечно траеја по 3 минути. Ако вкупното време на дискутирање се подели според политичката припадност на говорниците произлегува дека секој пратеник од опозицијата просечно зборувал по 3 минути, а секој од мнозинството по 2 минути.

Сила на подобар аргумент и во чие име се изнесуваат аргументите

Повторно како и во сите досегашни периоди на набљудување на квалитетот на парламентарната дебата кај пратениците останува константна непроменливоста на ставовите и позициите во текот на дискусиите. Менувањето на позицијата е редок исклучок што укажува на цврсти почетни позиции на пратениците пред да влезат во парламентарните сали и мала флексибилност и затвореност кон ставовите на другите говорници. Ова се огледува во фактот што и во овој набљудуван период не е забележан ниту еден случај кога говорник укажал дека ја менува својата позиција поради подобри аргументи изнесени од други говорници. Исто така не е забележан ниту еден ниту еден случај во кој говорник укажал дека ја менува својата позиција од други причини.

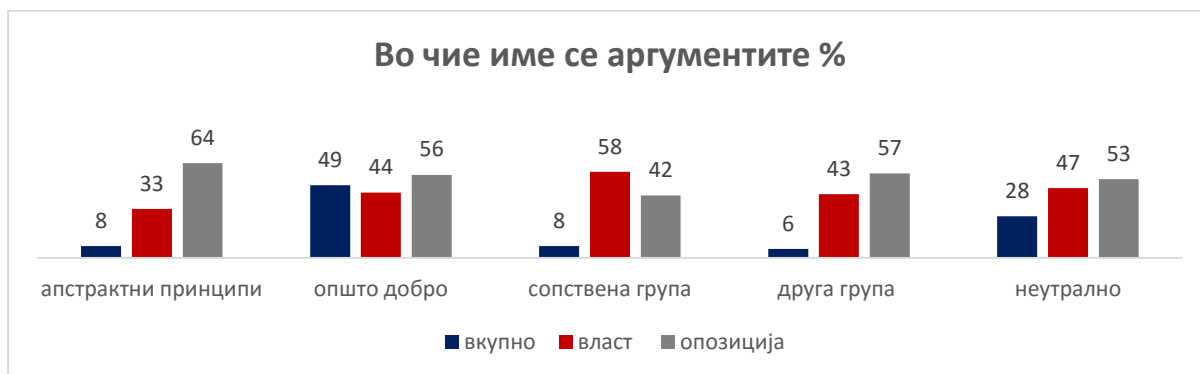
Пратениците во овој период на набљудуваните седници во повеќе од половина од случаите – 59% не ја признаваа вредноста на аргументите на своите противници. Ваков став заземале подеднакво и пратениците од мнозинството и на опозицијата што го отсликува остриот јаз меѓу политичките субјекти во парламентот. Во 37% од случаите говорниците воопшто не се осврнале на туѓите аргументи, а само во 2% односно во 22 дискусии говорниците искажале некакво признание за вредноста на аргументите на своите противници, но сепак останале на своите позиции.

Во набљудуваниот период пратениците во безмалку половина од своите дискусии – 49% ги поврзуваа изнесените аргументи со општото добро на сите граѓани и на општеството. Во 28% од случаите е забележано дека говорниците беа неутрални односно не ги поврзаа своите аргументи со евентуални придобивки или последици од нив за сите граѓани или за поединечни групи. Во 6% од случаите говорниците ги поврзаа своите аргументи со придобивки или последици за други групи. Под други групи се подразбираат политичка, етничка, религиозна, професионална или социјална група со која пратеникот не се идентификува, но кон која се осврнува во својата дискусија и во име на која ги насочува своите аргументи. Во 8% од дискусиите говорниците ги поврзале своите аргументи со сопствената група. Во 8% пратениците ги поврзале аргументите со апстрактни принципи како мир, благосостојба, социјална правда итн.

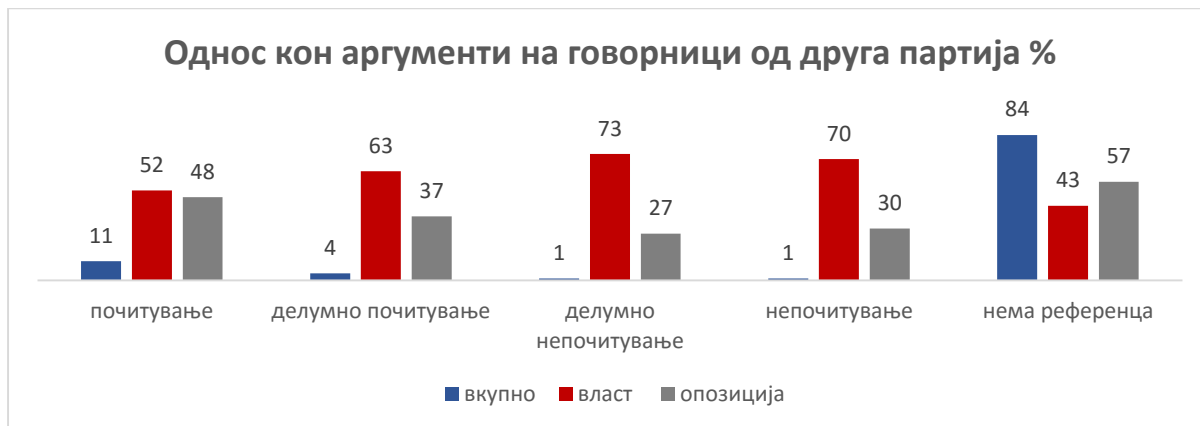
Пратениците од опозицијата нешто почесто ги поврзуваа своите аргументи со општото добро на сите граѓани, но и со апстрактни принципи споредено со пратениците од мнозинството.

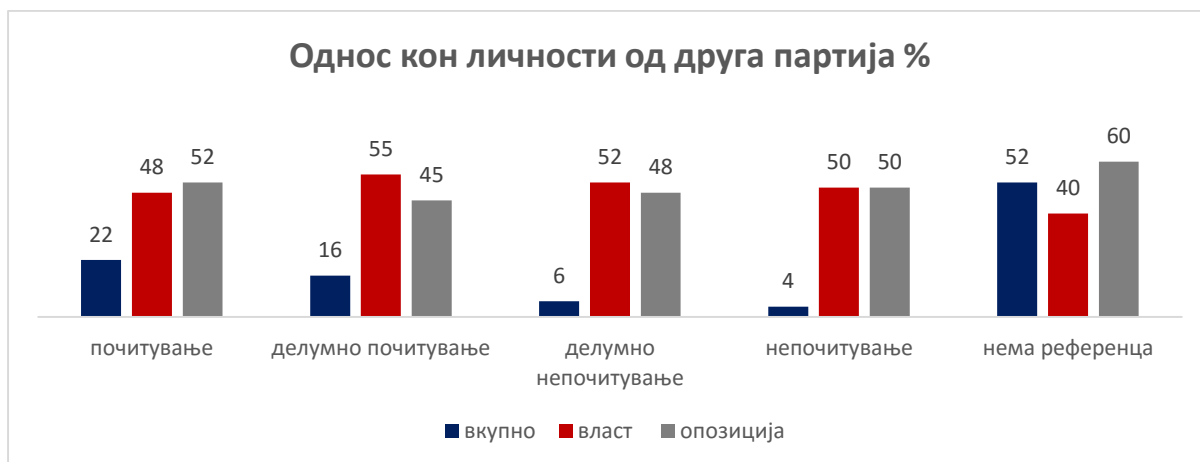
Почит, прекини, ограничувања и гестикации

Пратениците во периодот декември 2015 – април 2016 слично како и во претходниот набљудуван период септември – ноември 2015 најчесто не искажуваа вредносни оценки кон аргументите и кон говорниците од различна политичка опција. Говорниците само во 11% од случаите искажаа почитување кон аргументите на своите противници, а во 4% делумно почитување. Како делумно почитување се означуваат дискусиите во кои во поголем дел говорникот изразува почитување кон аргументите, но во помал дел искажува и напади или навредни кон аргументите на говорници од друга политичка опција во Собранието. Во 1% од случаите е забележано дека говорниците искажаа делумно непочитување, односно во поголем дел од своите дискусии искажаа напади и навреди, а во помал дел почитување или беа

неутрални кон аргументите на другите говорници. Целосно непочитување кон туѓите аргументи е забележано во 1% процент од дискусиите односно во 10 случаи. Притоа, ако се анализира според политичката припадност на говорниците произлегува дека пратениците од опозицијата, почесто, воопшто не се осврнуваа на аргументите на противниците, а на пратениците од мнозинството отпаѓаат повеќе случаи во кои е забележано делумно почитување, делумно непочитување и целосно непочитување кон аргументите на другите пратеници.

Во поглед на односот на говорниците кон личностите на пратениците од спротивставени политички опции забележано е дека во 52% воопшто не е искажана некаква вредносна оценка. Во 22% говорниците искажаа почитување кон своите противници, а во 16% делумно почитување. „Делумното почитување“ значи дека говорниците во поголем дел од своите дискусии изразиле почитување или биле неутрални, а во помал дел изразиле непочитување. Во 6% од случаите говорниците искажаа делумно непочитување, а во 4% односно во 44 случаи целосно непочитување кон пратеници од спротивната политичка опција во Собранието. Со непочитување се означуваат дискусиите во кои говорниците искажуваат напади и навреди кон личноста на другите говорници или кон нивната политичка опција.

И покрај интензивните дискусии меѓу пратениците во периодот декември 2015 – април 2016 2015 бројот на прекини е релативно мал. Само во 6 случаи се забележани прекини кои траеле помалку од 10 секунди. Тука се опфатени сите прекини причинети најчесто со упаѓање на други пратеници во дискусијата на говорникот со довикување или коментирање од место, но по прекилот говорникот го продолжувал својот исказ. Во 44 случаи говорниците укажаа дека не се во можност да дискутираат поради ограничувања од други пратеници во салата што најчесто се состоеше од бука, довикувања и невнимание на другите учесници на седницата. Не е забележан случај на физичко ограничување на дискусијата на некој говорник.

Во поглед на невербалната комуникација во набљудуваниот период декември 2015 – април 2016 забележано е дека говорниците гестикулираа во 80% од случаите и тоа во насока на дополнување и истакнување на делови од своите дискусии. Во 8% од настапите е забележано дека говорниците користеа реквизити со кои ги дополнуваа дискусиите. Тоа најчесто се однесува на прикажување на различни документи кои од говорницата, на другите учесници и на јавноста, им ги прикажуваа како дополнување на дискусиите. Во 1% од случаите е забележано дека говорници гестикулираа кон другите учесници на седницата, но не е забележан случај во кој се работи за навредливо или напаѓачко гестикулирање. Во 11% од случаите не е забележано дека говорниците покрај вербалниот исказ користеа и невербална комуникација.

Демографија на говорници, предлагач на акт и постапка во која се разгледува законот

Демографската структура на говорниците чии дискусии се анализирани во периодот декември 2015 – април 2016 е следната:

Пол: мажи 63%, жени 37%

Етничка припадност: Македонци 91%, Албанци 7%, други 2%;

Политичка опција: власт 45%, опозиција 55%

Степен на образование: со високо образование 69%, со постдипломски студии (магистерски и докторски) 31% .

Изборна единица: ИЕ1 - 20% , ИЕ2 - 12%, ИЕ3 - 20%, ИЕ4 - 20%, ИЕ5 - 22%, ИЕ6 - 6% и ИЕ8 - 1%.

Во набљудуваниот период дискусиите на пратениците се изнесени на седници на кои точките од дневниот ред беа:

Тип на акт: предлог-закопи 10%, измени и дополнувања на закон 16%, пратенички прашања 2% и други акти 72%;

Предлагач: пратеници 56%, Владата 21% и други 23%;

Постапка во која се разгледува: Во редовна постапка 91%, скратена 9%.

Методологија на истражување

Квалитетот на дискусијата во Собранието се анализира со користење на „Индексот за квалитет на дебата“. Индексот е инструмент кој овозможува секој одделен акт на говор на набљудуваната седница да се кодира според неколку главни карактеристики:

Степен на аргументираноста на говорот (колку аргументи има во секоја дискусија);

Степен на почит на говорникот кон другите пратеници и нивните аргументи;

Отвореност за прифаќање на туѓите аргументи и менување на сопствените ставови поради поквалитетни аргументи изнесени во расправата;

Дали пратениците образложуваат во име на чии интереси ги застапуваа своите ставови;

Дали пратениците можат непречено да ги изнесат своите ставови.

Со мониторингот се опфатени расправите кои се однесуваат на точки од дневниот ред поврзани со темите: владеење на право, човекови права и слободи, европски интеграции, јавни финансии и други за кои ќе се утврди дека се од интерес за истражувањето. Во таа насока се следат дискусиите на пленарните седници на Собранието и на следните работните тела:

Комисија за финансирање и буџет;

Комисија за политички систем и односи меѓу заедниците;

Комисија за избор и именувања;

Комисија за локална самоуправа;

Комисија за европски прашања;

Анкетна комисија за заштита на слободите и правата на граѓанинот;

Законодавно правна комисија.

Комисија за европски прашања;

Анкетна комисија за заштита на слободите и правата на граѓанинот;

Други работни тела.

Проект Собранието под лупа

Проектот „Собранието под лупа“ е финансиран од Швајцарската агенција за поддршка и развој. Во делот на активностите вклучува 28 месечно набљудување на квалитетот на собраниската дебата и набљудување на тоа како медиумите известуваат за работата на Собранието.

Набљудувањето на собраниската дебата и на медиумското известување започна во септември 2015 и ќе трае до декември 2017 и ќе вклучува анализа и известување на добиените сознанија од мониторингот на секои три месеци. Во проектниот период ќе се изработат 9 квартални извештаи за квалитетот на дебатата во парламентот и 9 квартални извештаи за медиумското известување за работата на пратениците. Во рамки на проектот ќе се спроведат и ќе се објават резултатите од две теренски истражувања на јавното мислење за перцепциите на граѓаните за работата на Собранието.

Проектот претставува продолжување на проектот „Собранието под лупа засилување на политичката дебата и делиберативниот дискурс“ кој беше финансиран од Европскиот

Извештај од набљудувањето на квалитетот на дебатата во Собранието
(декември 2015 – април 2016)

инструмент за демократија и човекови права – ЕИДХР и се спроведе во периодот од февруари 2014 до октомври 2015 година.

**Извештај од набљудувањето
на квалитетот на дебатата
во Собранието**

декември 2015 – април 2016

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

**Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC**

**Институт за демократија
Социетас цивилис - Скопје**